

Pārskata ziņojums

2012.gada 15. un 16. maijā Briselē tika atzīmēta sestā Eiropas Pacientu tiesību diena un Active Citizenship Network tai par godu organizēja konferenci „Eiropas Savienības veselības politikas centrā aktīvi novecojošies pilsoņi”.

Konferences galvenais uzsvars tika likts uz Eiropas gada tematu „Aktīva novecošanās un solidaritāte starp paaudzēm”.

Ņemot vērā to, ka arvien straujāk palielinās senoīru skaits (sešdesmitpiecgadīgu un vecāku eiropiešu skaits starp 2008. un 2030. gadu sagaidāms par 45% lielāks kā iepriekš un līdz 2060. gadam vēl par 30% lielāks), arvien nozīmīgākas kļūst problēmas, kas saistītas ar piekļuvi veselības aprūpes pakalpojumiem un ar pacientu tiesībām.

Konferences mērķis bija parādīt, ka daļa no risinājuma ir saistīta ar perspektīvas maiņu – no „vāja” pacienta uz spēcīgu veselības aprūpes pakalpojumu lietotāju, kurš pats spēj sniegt savu ieguldījumu labākā savu tiesību pielietojumā.

Tika prezentēti un apspriesti labie prakses piemēri no dažādām valstīm par pilsoņu aktīvo novecošanos veselības politikās. Labie prakses piemēri koncentrējās uz to, ko lietas labā dara valdības, pacientu organizācijas un veselības aprūpes iestādes.

Konference skaitlos:

120 dalībnieki no 21 valsts; 45 nacionālās un Eiropas Pacientu asociācijas, 3 Eiropas institūcijas; ES Komisija, Eiropas Parlaments, Eiropas ekonomikas un sociālo lietu komiteja; 26 runātāji; 2 darba sesijas; 1 apaļā galda diskusija; 3 darba grupas, kurās dalībnieki apmainījās ar idejām un izstrādāja rekomendācijas; 40 nevalstisko organizāciju labākās prakses ietvertas atskaitē; 10 nevalstisko organizāciju labākās prakses prezentētas plenārsēdē; izveidotas 13 rekomendācijas par novecojošu cilvēku aktīvu līdzdalību. 3 Sociālie tīkli, (ACN Facebook, Twitter, Scribd), kas attēloja visu konferencē notiekošo.

Visa informācija, tvīti un materiāli, kuri tika prezentēti pasākuma laikā, tai skaitā prezentācijas un intervijas ir pieejamas šeit:

<http://storify.com/activecitnet/sixth-european-patients-rights-day>

Pārskats par labajiem piemēriem aktīvās novecošanās jomā

Tika apkopotas 40 labās prakses piemēri no 18 dažādām Eiropas valstīm. Tās tika pētītas, apspriestas un sadalītas trīs blokos, kas tika izmantoti arī darba grupās:

1. Sabiedriskās nostādnes par novecojošu pilsoņu aktīvu līdzdalību veselības aprūpē un veselības aprūpes struktūrā.
2. Novecojošu pilsoņu līdzdalība kopienu un pilsoņu organizācijās, kas atbild par veselību.
3. Iniciatīvas, kas mērķētas uz novecojošu pacientu stiprināšanu un to iesaistīšanu savu slimību pārzināšanā.

Labās prakses atskaite „Aktīva novecošanās praksē. Sabiedrības iesaistīšanās veselības politikas veidošanā” ir pieejama šeit:

http://www.activecitizenship.net/files/take_action/active_ageing_eu_policy.pdf

Darba grupu diskusiju laikā **tika izstrādātas 13 rekomendācijas**. Katrs no darba grupu dalībniekiem apņēmās īstenot praksē vienu vai divas no rekomendācijām, vai arī identificēt kādu piemērotāku partneri šim uzdevumam.

Rekomendācija Nr.1

ACN partnerorganizācijām jāierosina viedot diskusiju, kurā piedalītos vecāki cilvēki no dažādiem reģioniem, lai diskutētu par vecāku cilvēku iesaistīšanu un aktivitātes palielināšanu.

Rekomendācija Nr.2

Ar mērķi uzlabot komunikāciju, ACN partnerorganizācijām jānodrošina komunikācija ar sabiedrību, īpaši ar tiem, ar kuriem komunikācija notiek reti, kā arī jāuzdod jautājumi „Ko Jūs vēlaties?” un „Kas ir nepieciešams Jums?”.

Rekomendācija Nr.3

ACN partnerorganizācijām jāveido semināri, kuros vecākiem cilvēkiem tiktu sniegtas gan teorētiskas, gan praktiskas zināšanas par treniņiem un izglītību visa mūža garumā, lai papildzinātu vecāku cilvēku mūžu.

Rekomendācija Nr.4

ACN partnerorganizācijām jāiesaista studenti, kuri sniegtu informāciju par pacientu tiesībām un pienākumiem, lai veicinātu solidaritāti un pastiprinātu sociālo tīklu izmantošanu.

Rekomendācija Nr.5

Valdībām jānodrošina tiesiskā regulējuma „rāmju” esamība, kuros tiktu ietvertas vecāku cilvēku vajadzības pēc medikamentiem un spējas pašiem pieņemt lēmumus, kas saistīti ar viņu veselību. Valdībai jāinformē par iespējām, procedūrām un ierobežojumiem, kas saistīti ar augstāk minēto.

Rekomendācija Nr.6

Eiropas Savienībai vajadzētu izvērtēt veselības apdrošināšanas politiku un izmaksas, kas saistītas ar vecāku cilvēku veselības apdrošināšanu, un jāierosina izveidot standartizētu pamata līgumu, lai veidotu „drošības spilvenu” pacientu tiesību aizstāvībai, kas saistīts ar pieejamu veselības aprūpes sistēmu.

Rekomendācija Nr.7

Valstu valdībām jāatbalsta un jāveicina aktīvas novecošanās politika ilgtermiņā, balstoties uz principu „saņem palīdzību, esi palīdzības sniedzējs, palīdzi pats sev” caur:

- standartiem un kritērijiem, lai nodrošinātu vecākiem cilvēkiem godīgas labklājības pamatnoteikumus ar mulitdisciplināro pieeju
- vadlīnijas sabiedrības iesaistīšanai aktīvā novecošanās procesā
- uzlabot pieejamību aprūpei.

Rekomendācija Nr.8

NACIONĀLAIS DIALOGS. Nacionālajām autoritātēm ir jāveicina dialoga veidošanās – valdībai jāveicina debates starp dažādiem reģioniem par vecākiem cilvēkiem un viņu labklājību. Valdībām ir jāuzņemas saistības rīkoties.

Rekomendācija Nr.9

Pašvaldībām jāveicina vecāku cilvēku iesaiste sociālās aktivitātēs, lai veicinātu veselīgu dzīvesveidu un mazinātu izolāciju. Valdībai jāvieto likumiski standarti.

Rekomendācija Nr.10

Nacionāla novērošanas sistēmas izveide, lai pārraudzītu augstāk minētās aktivitātes un to izpildi.

Rekomendācija Nr.11

Pašvaldībām kopā ar veselības sistēmas pārstāvjiem un ģimenēm jāsniedz informācija par senioru vajadzībām, lai sāktu īstenot programmas un projektus, kuri saistīti ar nepieciešamās palīdzības sniegšanu dažādām sociālajām grupām.

Rekomendācija Nr.12

Sadarbības veicināšana starp visām iesaistītajām organizācijām, kas darbojas senioru aktīvas novecošanās veicināšanā (ieskaitot brīvprātīgos un ģimenes).

Rekomendācija Nr.13

Sabiedriskajām organizācijām jāiekļauj vecāki cilvēki lēmumu pieņemšanas procesā, kā arī viņi jāizglīto, lai palielinātu viņu spēju aizstāvēt savas tiesības.

Noslēguma secinājumi:

Konferences laikā Eiropas Parlamenta viceprezidents atzina, ka mums ir jārisina krīzes situācija, bet tajā pašā laikā jānodrošina pacientu tiesību ievērošana un Eiropas valstu labklājības standartu ievērošana. Noslēgumā varam secināt, ka tas ir iespējams, balstoties uz tādiem labiem piemēriem, kuri aprakstīti iepriekš un gūti šajā konferencē.

1. Sabiedrības aktivitāte jau ir atbilde aktīvai novecošanai,
2. Ekonomiskā un sociālā krīze, kuru piedzīvojam, nav saistīta ar ierobežojumiem kopīgai sadarbībai tīklos un alianšu veidošanā,
3. Šādā veidā mēs saglabājam Eiropas labklājības līmeni, veicinām jauninājumu ieviešanu,
4. 40 labajās pieredzēs ir apkopotas vairāk inovācijas kā lielā daļā publisku aktivitāšu
5. Šīs pieredzes rāda, ka palīdzēt cilvēkiem un uzlabot viņu dzīves kvalitāti, var būt vienkārši, ātri un ne dārgi.

Nākošais solis: „Tagad ir laiks aktīvai sabiedrības iesaistei!”

Katrs no dalībniekiem ir aicināts uzņemties saistības un izpildīt vienu vai divas no rekomendācijām.

Mums ir jādarbojas un jāstrādā mūsu pašu valstīs, lai veicinātu aktivitātes,
nodrošinātu aizstāvību, rosinātu valdības.

Visas aktivitātes tiks publicētas ACN mājas lapā.

Sīkākai informācijai par aktivitātēm Latvijā, lūdzu sazināties ar Pacientu ombuda
valdes priekšsedētāju Lienī Šulci-Rēveli: liene@pacientuombuds.lv

Šī publikācija ir daļa no projekta “Aktīvi novecojošies iedzīvotāji Eiropas Savienības veselības politikas centrā”, kas ir saņēmis finansējumu no Eiropas Savienības Sabiedrības Veselības programmas ietvaros.

Par teksta saturu atbild tā autori - ACN, tulkojis latviešu valodā Pacientu Ombuds.